

[Domov](#) > ... > [Družinske Zadeve In Dedovanje](#) > [Starševska Odgovornost – Pravica Do Varstva In Vzgoje Otroka Ter Stikov](#) > Croatia

Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov

Vsebino zagotavlja

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Kaj dejansko pomeni pravni izraz „starševska odgovornost“? Kakšne so pravice in obveznosti nosilca starševske odgovornosti?

Z družinskim zakonom (*Obiteljski zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Uradni list Republike Hrvaške) št. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 in 156/23) je urejena starševska skrb, ki obsega odgovornosti, dolžnosti in pravice staršev, z namenom zaščite in spodbujanja otrokovih osebnih in premoženjskih pravic ter koristi. Starši se morajo o posameznih vidikih starševske odgovornosti z otrokom pogovoriti in dogovoriti v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo. Starševska skrb v osnovi zajema pravico in dolžnost varovati otrokove osebne pravice do zdravja, razvoja, nege in zaščite, vzgojo in izobraževanje, vzdrževanje osebnih stikov, izbiro prebivališča ter pravico in dolžnost zastopanja otrokovih osebnih in premoženjskih pravic ter koristi (člena 91 in 92 družinskega zakona).

2 Kdo je ponavadi nosilec starševske odgovornosti do otroka?

Starši izvršujejo starševsko odgovornost, ki je pravica, obveznost in dolžnost staršev do svojih mladoletnih otrok.

Oba starša imata pravico in dolžnost izvrševati starševsko odgovornost enakopravno, skupaj in sporazumno. Pri skupnem izvrševanju starševske skrbi si morata starša prizadevati za sporazumno reševanje vseh spornih vprašanj (člena 104 in 106 družinskega zakona).

Če starši stalno ne živijo skupaj, morajo izvrševanje starševske odgovornosti sporazumno urediti s sklenitvijo načrta o skupni starševski odgovornosti, ki ga mora odobriti sodišče. Če starši ne dosežejo sporazuma, o zadevi odloči sodišče z odločbo (členi 107 in 461 do 467 družinskega zakona).

3 Ali je mogoče za izvrševanje starševske odgovornosti določiti drugo osebo, če starši tega nočejo ali ne želijo?

Starš se svoji pravici do starševske skrbi ne more odpovedati (člen 91(2) družinskega zakona).

Oba starša se lahko dogovorita, da se začasna starševska odgovornost za otroka delno ali v celoti dodeli osebi, ki izpolnjuje pogoje, določene za skrbnike. Če starša otroka predata v varstvo drugi osebi za obdobje, daljše od 30 dni, morata v zvezi s tem imeti izjavo, overjeno pri notarju (člen 102 družinskega zakona).

Če starša zaradi bolezni, neustreznih bivalnih razmer ali drugih težav začasno ne moreta skrbeti za otroka, se lahko otrok začasno namesti v ustanovo socialnega varstva, rejniško družino ali preda v varstvo drugi fizični ali pravni osebi, ki opravlja socialnovarstvene dejavnosti, v skladu s predpisi, ki urejajo socialno varstvo.

Zoper starše, za katere se ugotovi, da ne skrbijo ustrezno za svojega otroka, se uvede ukrep za varstvo otrokovih pravic in koristi, ki ga lahko izreče hrvaški zavod za socialno delo (*Hrvatski zavod za socijalni rad*) ali pristojno

sodišče (členi 127, 134 in 149 družinskega zakona). Staršem se lahko s sodno odločbo odvzame pravica do bivanja z otrokom, vsakodnevno varstvo otroka pa se lahko dodeli drugi osebi, rejniški družini ali ustanovi socialnega varstva na podlagi ocene družine, ki jo opravi hrvaški zavod za socialno delo in v kateri je ugotovljeno, da so z bivanjem v družini ogroženi otrokovo življenje, zdravje in razvoj (člena 155 in 433 družinskega zakona). V nekaterih primerih, ki jih določa zakon, lahko sodišče odredi mirovanje starševske skrbi (členi 115, 173 in 433 družinskega zakona). V skrajnem primeru se lahko uporabi ukrep prenehanja pravice staršev do starševske skrbi (člena 170 in 433 družinskega zakona).

Če na podlagi odločbe sodišča starši ne skrbijo več za otroka, se vsakodnevno varstvo dodeli drugi osebi, rejniški družini ali ustanovi socialnega varstva.

4 Kako se ureja vprašanje starševske odgovornosti, če se starša razvežeta ali razideta?

Ob prenehanju življenjske skupnosti staršev se starševska skrb ureja z odločbo, ki jo izda sodišče in ki lahko temelji na sporazumu med staršema v obliki načrta o skupni starševski skrbi (členi 104, 106, 107 in 461 do 467 družinskega zakona).

Pred vložitvijo predloga za razvezo zakonske zveze ali začetkom drugega sodnega postopka v zvezi s starševsko skrbjo mora eden ali oba starša vložiti zahtevo za obvezno svetovanje pri regionalnem uradu hrvaškega zavoda za socialno delo, ki je krajevno pristojen glede na stalno ali začasno prebivališče otroka ali glede na zadnje skupno stalno ali začasno prebivališče zakoncev ali zunajzakonskih partnerjev (členi 321 do 323 družinskega zakona).

5 Katere formalnosti morata starša spoštovati pri sklenitvi sporazuma o starševski odgovornosti, da je ta sporazum pravno zavezujoč?

Da bi se sporazum, ki ga skleneta starša, ali načrt o skupni starševski skrbi štela za izvršljiv instrument, mora biti potrjen z odločbo sodišča (členi 106, 107, 420 in 461 do 467 družinskega zakona).

6 Katera alternativna sredstva so za reševanje spora zunaj sodišča na voljo staršem, kadar se ti ne morejo sporazumeti o starševski odgovornosti?

Če se starši ne morejo sporazumeti o načrtu o skupni starševski skrbi, jih hrvaški zavod za socialno delo napoti v postopek družinske mediacije, ki ga vodi družinski center (*Obiteljski centar*), lahko pa ga vodijo tudi družinski mediatorji, ki niso del sistema socialnega varstva (člena 331 in 334 družinskega zakona).

Družinska mediacija se ne izvaja, če obstajajo trditve o nasilju v družini.

Če starši dosežejo dogovor, ga je treba vedno potrditi z odločbo sodišča, kot je pojasnjeno v vprašanju št. 5.

7 O katerih vprašanjih v zvezi z otrokom lahko odloča sodnik, če starša zadevo predložita sodišču?

Sodišče lahko odloči o vseh vidikih starševske skrbi, ki je predmet spora, tj. pri katerem od staršev bo otrok prebival, o ohranjanju stikov z drugim staršem in znesku preživnine kot obveznosti starša, pri katerem otrok ne prebiva, ter o vseh drugih pomembnih vprašanjih v zvezi z otrokovimi osebnimi in premoženjskimi pravicami, o katerih odloča sodišče (člena 408 in 433 družinskega zakona).

8 Če sodišče odloči, da ima eden od staršev izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ali to pomeni, da odloča o vsem v zvezi z otrokom brez predhodnega posvetovanja z drugim od staršev?

Sodišče lahko izda odločbo, s katero starševsko skrb dodeli enemu od staršev v celoti, delno ali kolikor je

potrebno za odločanje o posameznem pomembnem vprašanju glede otroka, pri čemer je drugi starš omejen pri polnem izvrševanju starševske skrbi ali nekaterih vidikih starševske skrbi (člen 105 družinskega zakona).

Starš, ki je omejen v pri izvrševanju starševske skrbi, je upravičen do ohranjanja stikov z otrokom, razen če je to prepovedano z odločbo sodišča, sprejemanja vsakodnevnih odločitev v zvezi z otrokom, ko je ta v njegovi skrbi, in do prejemanja informacij o pomembnih okoliščinah v zvezi z otrokovimi osebnimi pravicami (člen 112 v povezavi s členoma 110 in 111 družinskega zakona).

9 Če sodišče odloči, da imata starša skupno pravico do varstva in vzgoje otroka, kaj to pomeni v praksi?

Starši imajo vedno skupno starševsko odgovornost, razen če sodišče izda odločbo, kot je pojasnjeno v odgovoru na vprašanje št. 8.

Pomembne odločitve glede otroka se nanašajo na zastopanje otroka v zadevah v zvezi z njegovimi bistvenimi osebnimi pravicami ter v zvezi z njegovim vrednim premoženjem in premoženjskimi pravicami (člena 99 in 104 družinskega zakona). Če se starši, ki imajo skupno skrbništvo, ne morejo sporazumeti o pomembnih odločitvah glede otroka, mora sodišče na predlog otroka ali katerega koli od staršev odločiti, kateri od staršev bo v konkretni zadevi zastopal otroka (členi 100, 101, 108, 109 in 433 družinskega zakona).

10 Pri katerem sodišču ali organu je treba vložiti vlogo v zvezi s starševsko odgovornostjo? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente je treba priložiti k vlogi?

Predlogi in tožbe se vložijo pri krajevno pristojnem občinskem sodišču.

V skladu s členom 34 zakona o pravnem postopku (*Zakon o parničnem postopku*) v naslednjih sporih na prvi stopnji vedno odločajo občinska sodišča: v sporih o obstoju ali neobstoju zakonske zveze, o njeni razveljavitvi ali razvezi, v sporih o ugotavljanju ali izpodbijanju materinstva ali očetovstva, v sporih o določitvi starša, s katerim bo otrok prebival, in v sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo, kadar hkrati teče tudi postopek za ugotovitev obstoja ali neobstoja zakonske zveze ali njeno razveljavitev oziroma razvezo.

Družinski zakon določa, da je pred uvedbo postopka za razvezo zakonske zveze, če obstajajo skupni mladoletni otroci, ali pred uvedbo drugih sodnih postopkov o izvrševanju starševske odgovornosti in stikov z otrokom potrebno obvezno svetovanje. Določbe družinskega zakona, ki se nanašajo na obvezno svetovanje pred vložitvijo predloga za razvezo zakonske zveze v primeru skupnih mladoletnih otrok, se smiselno uporabljajo tudi za obvezno svetovanje pred uvedbo postopka za ureditev izvrševanja starševske odgovornosti in stikov otroka z drugim staršem, kadar je življenjska skupnost staršev prenehala. Primeri, v katerih se obvezno svetovanje ne izvede, so zakonsko določeni. Obvezno svetovanje se začne na predlog stranke. Predlog se vloži pri centru za socialno delo pisno ali ustno na zapisnik. Obvezno svetovanje zagotavlja strokovna skupina regionalnega urada hrvaškega zavoda za socialno delo, ki je krajevno pristojen glede na stalno ali začasno prebivališče otroka ali glede na zadnje skupno stalno ali začasno prebivališče zakoncev ali zunajzakonskih partnerjev. Obvezno svetovanje je postopek, ki zahteva osebno navzočnost družinskih članov (zastopanje ni dovoljeno). Hrvaški zavod za socialno delo mora na podlagi zahteve za obvezno svetovanje sklicati sestanek in povabiti stranke k udeležbi. Izjemoma lahko skliče in opravi ločene razgovore s strankama, če ve za obstoj družinskega nasilja ali če meni, da v danih okoliščinah skupni sestanek ne bi bil koristen, ali če ena ali obe stranki to zahtevata iz utemeljenih razlogov.

Po koncu tega postopka mora regionalni urad hrvaškega zavoda za socialno delo pripraviti poročilo, ki velja šest mesecev od datuma zaključka obveznega svetovanja.

Pred vložitvijo predloga za razvezo zakonske zveze je obvezna udeležba na prvem srečanju v okviru družinske mediacije.

Odvisno od vrste vložene tožbe (zakonski spor, spor o ugotavljanju ali izpodbijanju materinstva ali očetovstva, spor glede starševske odgovornosti, spor glede stikov, predlog za sporazumno razvezo zakonske zveze ali zahteva za odobritev načrta o skupni starševski odgovornosti) mora predlagatelj med drugim predložiti poročilo

o obveznem svetovanju, dokazilo o udeležbi na prvem srečanju v okviru družinske mediacije ali načrt o skupni starševski odgovornosti. Zahtevani dokumenti so odvisni od vloge, ki se vlaga.

11 Kateri postopek se pri tem uporablja? Ali je na voljo skrajšani postopek?

V vseh postopkih s področja družinskega prava, ki zadevajo otroke, morajo pristojni organi hitro ukrepati in zaščititi otrokove koristi.

12 Ali je mogoče dobiti pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Da. Brezplačno pravno pomoč ureja zakon o brezplačni pravni pomoči (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*) (NN, št. 143/13 in 98/19).

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo o starševski odgovornosti?

Da. Stranki lahko vložita pritožbo zoper sodno odločbo, izdano na prvi stopnji, v 15 dneh od datuma vročitve izvoda sodne odločbe, če v zakonu o pravnem postopku ni določen drug rok. V posebnih nepravdnih postopkih, ki jih ureja družinski zakon, je mogoče vložiti pritožbo zoper sodno odločbo, izdano na prvi stopnji, če v zakonu ni določeno drugače. Pritožbo je treba vložiti v 15 dneh od datuma vročitve odločbe.

14 V nekaterih primerih je morda treba pri sodišču ali drugem organu vložiti zahtevek za izvršitev odločbe o starševski odgovornosti. Kateri postopek se pri tem uporablja?

Obrniti se je treba na krajevno pristojno občinsko sodišče. Vsi izvršilni postopki se izvedejo na podlagi določb zakona o izvršbi (*Ovršni zakon*), družinski zakon pa vsebuje posebne določbe glede izvršbe, katerih namen je zagotoviti predajo otroka, ter glede izvršbe, katerih namen je zagotavljanje stikov z otrokom (členi 509-525 družinskega zakona).

15 Kaj je treba storiti, da se odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v drugi državi članici, prizna in izvrši v tej državi članici?

V skladu z Uredbo 2019/1111 se sodna odločba, izdana v državi članici, na Hrvaškem prizna, ne da bi bilo treba za priznanje začeti kakršen koli poseben postopek.

Odločba v sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo, ki je izdana v državi članici in je izvršljiva v tej državi članici, je izvršljiva tudi na Hrvaškem, ne da bi bila za to potrebna razglasitev izvršljivosti.

16 Pred katerim sodiščem v tej državi članici lahko nasprotujem priznanju in izvršitvi odločbe o starševski odgovornosti, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Pritožbo je treba vložiti pri občinskem sodišču. O njej odloči županijsko sodišče.

Za pritožbeni postopek veljajo določbe Uredbe Sveta (EU) 2019/1111 z dne 25. junija 2019 o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok (prenovitev) in določbe zakona o pravnem postopku.

17 Katero pravo se uporablja v postopku o starševski odgovornosti, če otrok ali stranki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

V skladu s členom 44 zakona o mednarodnem zasebnem pravu (*Zakon o mednarodnem privatnem pravu*) (NN,

št. 101/17 in 67/23) so razmerja med starši in otroki urejena s haaško konvencijo iz leta 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok (NN – Mednarodne pogodbe št. 5/09) v okviru njenega področja uporabe. Pravo, ki se uporablja za razmerja med starši in otroki, ki ne spadajo na področje uporabe konvencije, iz člena 44(1) (če ni določeno z drugim aktom ali mednarodno pogodbo, ki velja na Hrvaškem), se določi v skladu z določbami konvencije iz člena 44(1), ki urejajo taka razmerja.

Hrvaška od 1. januarja 2010 izvaja Haaško konvencijo iz leta 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok.

Za več informacij glej:

- družinski zakon (NN, št. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 in 156/23),
- zakon o izvršbi (NN, št. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17, 131/20, 114/22 in 06/24),
- zakon o mednarodnem zasebnem pravu (NN, št. 101/17 in 67/23),
- zakon o brezplačni pravni pomoči (NN, št. 143/13 in 98/19),
- akt o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 u području nadležnosti, priznanja i izvršenja sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom skrbi*) (NN, št. 127/13),
- Uredbo Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000,
- akt o izvajanju Uredbe Sveta (EU) 2019/1111 z dne 25. junija 2019 o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2019/1111 od 25. lipnja 2019. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o međunarodnoj otmici djece*) (NN, št. 83/22),
- Uredbo Sveta (EU) 2019/1111 z dne 25. junija 2019 o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok (prenovitev).

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

Zadnja posodobitev: 22/01/2025

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.